DOMSTOLENS DOM

den 25 juni 2002 *

I mål C-66/00,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Tribunale di Parma (Italien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga brottmålet mot

Dante Bigi,

i närvaro av:

Consorzio del Formaggio Parmigiano Reggiano,

angående tolkning av artikel 13 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EGT L 208, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 43, s. 153) i ändrad lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 535/97 av den 17 mars 1997 (EGT L 83, s. 3),

* Rättegångsspråk: italienska.

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G.C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena P. Jann, F. Macken, N. Colneric och S. von Bahr samt domarna D.A.O. Edward (referent), J.-P. Puissochet, V. Skouris och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: P. Léger,
justitiesekreterare: byrådirektören L. Hewlett,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Dante Bigi, genom G.G. Lasagni, avvocato,

— Consorzio del Formaggio Parmigiano Reggiano, genom F. Capelli, avvocato,

— den italienska regeringen, genom U. Leanza, i egenskap av ombud, biträdd av O. Fiumara, avvocato dello Stato,

— den tyska regeringen, genom W.-D. Plessing och B. Muttelsee-Schön, båda i egenskap av ombud,

— den grekiska regeringen, genom I.K. Chalkias och C. Tsiavou, båda i egenskap av ombud,

— den österrikiska regeringen, genom H. Dossi, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom J.L. Iglesias Buhigues och P. Stancanelli, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 6 juni 2001 av: Dante Bigi, företrädd av G.G. Lasagni, Consorzio del Formaggio Parmigiano Reggiano, företrätt av F. Capelli, den italienska regeringen, företrädd av U. Leanza och O. Fiumara, den tyska regeringen, företrädd av W.-D. Plessing, den grekiska regeringen, företrädd av G. Kanellopoulos, i egenskap av ombud, och C. Tsiavou, den franska regeringen, företrädd av C. Vasak och L. Bernheim, båda i egenskap av ombud, den portugisiska regeringen, företrädd av L.I. Fernandes, i egenskap av ombud, och kommissionen, företrädd av J.L. Iglesias Buhigues och P. Stancanelli,

och efter att den 9 oktober 2001 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Tribunale di Parma har, genom beslut av den 21 februari 2000 som inkom till domstolens kansli den 28 februari 2000, i enlighet med artikel 234 EG ställt sju frågor om tolkningen av artikel 13 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska och ursprungsbeteckningar för jordbruks-

produkter och livsmedel (EGT L 208, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 43, s. 153) i ändrad lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 535/97 av den 17 mars 1997 (EGT L 83, s. 3, nedan kallad förordning nr 2081/92).

2 Dessa frågor har uppkommit i brottmål mot Dante Bigi, sedan Consorzio del Fromaggio Parmigiano Reggiano (nedan kallat Consorzio) anmält honom för att ha brutit mot italiensk lagstiftning rörande bedrägeri inom affärsverksamhet, marknadsföring av varor med vilseledande varumärken eller tecken samt användande av skyddade ursprungsbeteckningar (nedan kallade SUB).

Tillämpliga bestämmelser

3 I förordning nr 2081/92 införs gemenskapsskydd för ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel.

4 Artikel 3.1 i förordning nr 2081/92 har följande lydelse:

"Namn som har blivit generiska får inte registreras.

I denna förordning avses med namn som har blivit generiskt ett namn på en jordbruksprodukt eller ett livsmedel som, visserligen har samband med den ort eller den region där produkten eller livsmedlet från början framställdes eller

marknadsfördes men har blivit den allmänna benämningen på produkten eller livsmedlet i fråga.

..."

5 I artikel 4.1 i denna förordning föreskrivs att "[f]ör att en jordbruksprodukt eller ett livsmedel skall kunna få en skyddad ursprungsbeteckning (SUB) eller geografisk skyddad beteckning (SGB) måste produkten eller livsmedlet överensstämma med en produktspecifikation". Av artikel 4.2 framgår vad produktspecifikationen minst måste innehålla.

6 I artikel 13.1 och 13.2 i förordning nr 2081/92 föreskrivs följande:

"1. Registrerade beteckningar skall skyddas mot följande:

a) Varje direkt eller indirekt kommersiellt bruk av den skyddade beteckningen för produkter som inte omfattas av registreringen i den mån dessa produkter är jämförbara med de produkter som har registrerats under beteckningen i fråga eller detta bruk av den skyddade beteckningen innebär att dennas anseende exploateras.

b) Varje obehörigt bruk, imitation eller anspelning, även när produktens verkliga ursprung anges eller det skyddade namnet har översatts eller åtföljs av uttryck som 'stil', 'typ', 'metod', 'sådan som tillverkas i', 'imitation' eller dylikt.

c) Varje annan osann eller vilseledande uppgift om ursprung, härkomst, beskaffenhet eller väsentliga egenskaper hos produkten på dennas inre eller yttre förpackning, reklammaterial eller handlingar, liksom förpackning av produkten i behållare som är ägnad att inge en oriktig föreställning om produktens verkliga ursprung.

d) Annat beteende som är ägnat att vilseleda allmänheten om produktens verkliga ursprung.

När det i en registrerad beteckning ingår en benämning på en jordbruksprodukt eller ett livsmedel och denna benämning anses generisk, skall det inte anses strida mot reglerna i punkt a eller b ovan att använda denna generiska benämning om jordbruksprodukten eller livsmedlet i fråga.

2. Medlemsstaterna får dock, med undantag från punkt 1 a och 1 b, behålla nationella ordningar om rätt att bruka beteckningar som registrerats i enlighet med artikel 17 under en period av högst fem år efter den dag registreringen offentliggörs under förutsättning att

— produkterna lagligen har marknadsförts med användning av dessa beteckningar under minst fem år före den dag denna förordning offentliggörs,

— företagen lagligen har marknadsfört produkterna i fråga med fortlöpande användning av beteckningarna under den period som avses i första strecksatsen,

— märkningen klart anger produktens verkliga ursprung.

Detta undantag får dock inte leda till att produkterna fritt marknadsförs på en medlemsstats territorium, där dessa beteckningar är förbjudna."

7 I förordning nr 2081/92 föreskrivs, förutom det normala registreringsförfarande som avses i artiklarna 5—7, även ett förenklat övergångsförfarande för registrering i artikel 17 om registrering av ursprungsbeteckningar som redan är skyddade enligt nationell rätt.

8 I artikel 17 i förordning nr 2081/92 föreskrivs följande:

"1. Inom sex månader efter det att denna förordning har trätt i kraft, skall medlemsstaterna meddela kommissionen vilka hos dem skyddade beteckningarna eller, vad gäller medlemsstater som saknar sådant skyddssystem, vilka inarbetade beteckningar de önskar registrera i enlighet med denna förordning.

2. I enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 15 skall kommissionen registrera de av de beteckningar som avses i punkt 1 vilka uppfyller kraven i artikel 2 och 4. Artikel 7 skall inte vara tillämplig. Generiska beteckningar skall dock inte registreras.

3. Medlemsstaterna får bibehålla det nationella skyddet för de beteckningar som de har meddelat i enlighet med punkt 1 intill dess att beslut om registrering i enlighet med denna förordning har fattats."

9 Inom ramen för detta förenklade förfarande informerade Republiken Italien kommissionen om att den bland annat önskade registrera beteckningen Parmigiano Reggiano. Kommissionen registrerade beteckningen genom att föra in den bland de SUB som avses i bilagan till kommissionens förordning (EG) nr 1107/96 av den 12 juni 1996 om registrering av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar enligt förfarandet i artikel 17 i rådets förordning nr 2081/92 (EGT L 148, s. 1).

Målet vid den nationella domstolen

10 Företaget Nouva Castelli SpA (nedan kallat Castelli), för vilket Dante Bigi är ställföreträdare, tillverkar flera sorters ost i Italien. Förutom en ost som uppfyller produktspecifikationen för SUB:n Parmigiano Reggiano tillverkar företaget sedan lång tid tillbaka även en riven, torkad, pastöriserad och finfördelad ost som tillagas av en blandning av olika sorters ost av olika ursprung som inte uppfyller nämnda produktspecifikation och som därför inte får säljas i Italien. Den andra sortens ost, som saluförs med en etikett av vilken ordet parmesan tydligt framgår, marknadsförs enbart utanför Italien, i synnerhet i Frankrike.

11 Den 11 november 1999 beslagtogs ett parti av denna andra typ av ost som tillverkas av Castelli, märkt med en etikett med ordet parmesan, som var avsedd att säljas till andra medlemsstater, hos en speditör etablerad i Parma. Beslaget av produkten utfördes på initiativ av Consorzio, ett organ bestående av de producenter som tillverkar ost med SUB:n Parmigiano Reggiano, vilket för talan om enskilt anspråk i den brottmålsprocess som pågår mot Dante Bigi vid Tribunale di Parma.

12 Dante Bigi står anklagad för bedrägeri i affärsverksamhet och försäljning av industriella produkter under vilseledande beteckning genom att ha producerat och marknadsfört nämnda ost på dessa villkor. Dante Bigi står dessutom anklagad för att ha överträtt förbudet att använda erkända typ- eller ursprungsbeteckningar genom att delvis ändra dem genom tillägg — även indirekta sådana — av termer av rättelsekaraktär, såsom typ, användning, smak eller liknande uttryck.

13 Till sitt försvar har Dante Bigi åberopat artikel 13.2 i förordning nr 2081/92 och har anfört att Republiken Italien inte har rätt att förbjuda producenter som är etablerade i Italien att tillverka ost som inte uppfyller kraven för SUB:n Parmigiano Reggiano, när denna ost är avsedd att exporteras till och saluföras i andra medlemsstater.

Tolkningsfrågorna

14 Eftersom Tribunale di Parma var osäker om den korrekta tolkningen av den på området tillämpliga gemenskapsrätten beslutade den att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Skall artikel 13.2. i förordning (EG) nr 2081/92 (i dess genom artikel 1 i förordning (EG) nr 535/97 ändrade lydelse) tolkas på så sätt att det inte krävs något officiellt beslut av lagstiftnings- eller administrativ karaktär från den berörda medlemsstatens sida för att användning av beteckningar som är förväxlingsbara med sådana som registrerats i enlighet med artikel 17 i förordning (EG) nr 2081/92 skall anses tillåten på denna stats territorium?

2) Är det till följd härav tillräckligt att medlemsstaten i fråga inte själv motsätter sig bruk av beteckningar av ovan nämnd art för att den skall anses tillåta sådant bruk på sitt territorium?

3) Legitimerar det förhållandet att den medlemsstat, på vars territorium det är utrett att den beteckning som är förväxlingsbar med en beteckning som är registrerad enligt artikel 17 i förordning (EG) nr 2081/92 används inte har motsatt sig bruket av sagda beteckning att ett företag, med säte i den medlemsstat i vilken registreringen har skett, använder sig av beteckningen i fråga, om företaget endast brukar den förväxlingsbara beteckningen i samband med produkter som företaget avser att sälja utanför registreringsstaten och endast på den medlemsstats territorium som inte har motsatt sig bruk av sagda beteckning?

4) Löper femårsperioden enligt artikel 13.2 i förordning (EEG) nr 2081/92 ut den 12 juni 2001 vad gäller bruk av beteckning som registrerats den 12 juni 1996 (se ovannämnda förordning (EG) nr 1107/96)?

5) Har ett företag med säte i en medlemsstat, vilken medlemsstat har begärt att en skyddad ursprungsbeteckning (SUB) enligt artikel 17 i förordning (EEG) 2081/92 skall registreras, som har använt en beteckning som är förväxlingsbar med den skyddade beteckningen utan uppehåll under de fem åren närmast före ikraftträdandet av den tidigare nämnda förordningen (EEG) nr 2081/92 (den 24 juli 1993), följaktligen rätt att använda beteckningen avseende produkter som endast är avsedda att säljas utanför registreringsmedlemsstatens territorium och endast på en sådan medlemsstats territorium som inte har motsatt sig bruket av sådana beteckningar på sitt territorium?

6) Om svaret på föregående fråga är ja, har företag med säte i den medlemsstat där SUB har registrerats rätt att bruka den beteckning som är förväxlingsbar

med den registrerade beteckningen avseende dess produkter fram till utgången av den femårsperiod som löper från och med registreringen av den skyddade beteckningen (den 12 juni 1996), det vill säga fram till den 12 juni 2001?

7) Är bruket av varje beteckning som är förväxlingsbar med den registrerade beteckningen förbjudet i samtliga medlemsstater efter det datum som nämnts ovan i punkt 6 (den 12 juni 2001) för näringsidkare som inte uttryckligen tillåtits att bruka den registrerade beteckningen enligt den tidigare nämnda förordningen (EG) nr 2081/92?"

Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning

15 Den tyska regeringen har anfört att begäran om tolkningsavgörande inte kan tas upp till prövning på grund av att svaren på de ställda frågorna inte är nödvändiga för att avgöra tvisten vid den nationella domstolen. Beteckningen parmesan, som Dante Bigi använder, är ett generiskt namn och inte en SUB i den mening som avses i förordning nr 2081/92.

16 Benämningen parmesan har blivit generiskt eftersom det på ett allmänt sätt blivit en beteckning som ensam betecknar riven ost eller ost som är avsedd att rivas. Parmesan har således "blivit den allmänna benämningen på... livsmedlet" i den mening som avses i artikel 3.1 i förordning nr 2081/92. Den tyska regeringen har särskilt hänvisat till punkt 35 i generaladvokaten Ruiz-Jarabo Colomers förslag till avgörande i målet Canadane Cheese Trading och Kouri (beslut av den 8 augusti 1997 i mål C-317/95, REG 1997, s. I-4681) angående huruvida beteckningen parmesanost är generisk.

17 Denna regering har emellertid gjort gällande att eftersom endast beteckningen Parmigiano Reggiano registrerats täcker gemenskapsskyddet endast detta och omfattar bara den exakta formuleringen av den registrerade beteckningen. Den tyska regeringen har tillagt att enligt domstolens rättspraxis kan skydd ges för samtliga i en sammansatt beteckning ingående delar endast då det inte rör sig om en generisk eller en allmän beteckning (dom av den 9 juni 1998 i de förenade målen C-129/97 och C-130/97, Chiciak och Fol, REG 1998, s. I-3315, punkt 37).

18 I detta hänseende skall det erinras om att enligt fast rättspraxis ankommer det — inom ramen för det samarbete mellan domstolen och de nationella domstolarna som har inrättats genom artikel 234 EG — endast på den nationella domstol vid vilken tvisten är anhängig och som är ansvarig för det rättsliga avgörande som skall följa att, med hänsyn till omständigheterna i målet, bedöma både behovet av att begära ett förhandsavgörande för att kunna avkunna dom och relevansen av de frågor som den ställer till domstolen. Följaktligen är domstolen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som har ställts avser tolkningen av gemenskapsrätten (se bland annat dom av den 15 december 1995 i mål C-415/93, Bosman, REG 1995, s. I-4921, punkt 59).

19 Domstolen har dock ansett att det i undantagsfall ankommer på den att — för att pröva sin egen behörighet — undersöka de omständigheter under vilka den nationella domstolen anhängiggjorde sin begäran om förhandsavgörande. Domstolen har endast möjlighet att vägra att avgöra en tolkningsfråga som en nationell domstol har ställt då det är uppenbart att den begärda tolkningen av gemenskapsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen eller när frågan är hypotetisk eller när domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att den skall kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (se bland annat dom av den 22 januari 2002 i mål C-390/99, Canal Satélite Digital, REG 2002, s. I-607, punkt 19).

20 I förevarande mål är det emellertid inte alls uppenbart att beteckningen parmesan har blivit generisk. Med undantag av den tyska regeringen och, i viss utsträckning, den österrikiska regeringen har samtliga regeringar som inkommit med yttranden i förevarande mål samt kommissionen gjort gällande att den franska beteckningen parmesan utgör en korrekt översättning av SUB:n Parmigiano Reggiano.

21 Under dessa omständigheter kan det inte hävdas att det är uppenbart att den nationella domstolens frågor omfattas av ett av de fall som avses i den rättspraxis om vilken det erinrats i punkt 19 i denna dom. Härav följer att begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning.

Tolkningsfrågorna

22 Tolkningsfrågorna avser vissa aspekter på de undantagsregler som inrättats genom artikel 13.2 i förordning nr 2081/92.

23 Eftersom de produkter som avses i målet vid den nationella domstolen kommer från den medlemsstat som har registrerat den SUB med vilken produkterna inte överensstämmer och vars skydd enligt artikel 13.1 första stycket a och b i förordning nr 2081/92 är i fråga, kommer domstolen först att pröva huruvida undantagsreglerna kan tillämpas på sådana produkter.

24 Domstolen skall därför fastställa tillämpningsområdet för dessa undantagsregler. Härvid skall inte enbart ordalydelsen i artikel 13.2 i förordning nr 2081/92 utan även syftet med denna bestämmelse beaktas mot bakgrund av nämnda förordnings allmänna struktur.

25 Enligt ordalydelsen i artikel 13.2 i förordning nr 2081/92 föreskrivs undantagsregler vars genomförande beror på den berörda medlemsstatens vilja att på sitt territorium och för en begränsad period vidmakthålla sina tidigare nationella regler och kräva att vissa villkor är uppfyllda. Dessa villkor kräver i huvudsak att det företag som önskar åberopa nämnda regler lagligen under en angiven period har marknadsfört produkterna i fråga under den beteckning som under tiden registrerats och att det av produkternas etikett tydligt framgår deras verkliga ursprung.

26 I artikel 13.2 andra stycket i förordning nr 2081/92 föreskrivs dessutom att detta undantag inte får leda till att produkterna fritt marknadsförs på en medlemsstats territorium där en sådan beteckning är förbjuden.

27 Genom artikel 13.2 andra stycket i förordning nr 2081/92 genomförs sålunda en av målsättningarna med förordning nr 2081/92, det vill säga att inte med omedelbar verkan avskaffa möjligheten att använda beteckningar som registrerats med stöd av artikel 17 i förordning nr 2081/92 för produkter som inte uppfyller produktspecifikationen för den SUB som är i fråga. Gemenskapslagstiftaren ansåg, såsom anges i tredje skälet till förordning nr 535/97, att det är nödvändigt att medge en anpassningsperiod för att undvika att de producenter som sedan länge använder sådana beteckningar orsakas skada.

28 Såsom även framgår av detta skäl är en sådan övergångsperiod enbart tillämplig på beteckningar som registrerats med stöd av artikel 17 i nämnda förordning, det vill säga på beteckningar som, såsom i målet vid den nationella domstolen, har registrerats enligt det förenklade förfarandet. Detta förfarande förutsätter bland annat att den beteckning som en stat begär registrering av har skydd enligt lag i denna stat eller, i stater där något skydd inte existerar, är inarbetad.

29 Det förenklade förfarandet förutsätter med andra ord att produkter som inte uppfyller produktspecifikationen för denna beteckning inte lagligen får saluföras på dess territorium vid den tidpunkt då en medlemsstat begär att en beteckning skall registreras som SUB.

30 Under dessa omständigheter skall förordning nr 2081/92 tolkas så, att efter det att en beteckning registrerats som SUB är de undantagsregler som föreskrivs i artikel 13.2 i förordning nr 2081/92, för att på vissa villkor och inom vissa gränser göra det möjligt att fortsätta att använda denna beteckning, tillämpliga endast på produkter som inte kommer från den stat som har registrerat SUB.

31 Såsom generaladvokaten påpekat i punkterna 71—79 i sitt förslag till avgörande överensstämmer denna tolkning av artikel 13.2 i förordning nr 2081/92 med målsättningen att skydda konsumenterna och garantera en lojal konkurrens, som nämns i sjätte och sjunde skälen till förordning nr 2081/92.

32 Artikel 13.2 i förordning nr 2081/92 skall därför tolkas så att produkter som kommer från den stat som har registrerat en SUB, vars skydd enligt artikel 13.1

första stycket a och b i förordning nr 2081/92 är i fråga, men som inte uppfyller produktspecifikationen inte omfattas av de undantagsregler som införts i denna bestämmelse.

33 Eftersom de undantagsregler som föreskrivs i artikel 13.2 i förordning nr 2081/92 inte är tillämpliga på sådana produkter som är i fråga i målet vid den nationella domstolen saknas skäl att besvara Tribunale di Parmas frågor.

34 Mot bakgrund av vad som anförts skall den nationella domstolens frågor besvaras så, att artikel 13.2 i förordning nr 2081/92 skall tolkas så att produkter som kommer från den medlemsstat som registrerat en SUB, vars skydd enligt artikel 13.1 första stycket a och b i förordning nr 2081/92 är i fråga, men vilka inte uppfyller produktspecifikationen inte omfattas av de undantagsregler som införts i denna bestämmelse.

Rättegångskostnader

35 De kostnader som har förorsakats den italienska, den tyska, den grekiska, den franska, den österrikiska och den portugisiska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående de frågor som genom beslut av den 21 februari 2000 har ställts av Tribunale di Parma — följande dom:

Artikel 13.2 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel, i ändrad lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 535/97 av den 17 mars 1997, skall tolkas så att produkter som kommer från den medlemsstat som har registrerat en skyddad ursprungsbeteckning, vars skydd enligt artikel 13.1 första stycket a och b i förordning nr 2081/92, i ändrad lydelse, är i fråga, men vilka inte uppfyller produktspecifikationen inte omfattas av de undantagsregler som införts i denna bestämmelse.

Rodríguez Iglesias Jann Macken

Colneric von Bahr Edward

Puissochet Skouris Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 25 juni 2002.

R. Grass

Justitiesekreterare

G.C. Rodríguez Iglesias

Ordförande